

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(únor 2025)

EU přijala 16. balíček sankcí proti Rusku

Rada přijala dne 24. února 16. balíček sankcí vůči Rusku. Sankce EU zůstávají jádrem reakce EU na neodůvodněnou vojenskou agresi Ruska proti Ukrajině, neboť snižují vojenský a technologický potenciál Ruska, zbavují Kreml příjmů, které používá k financování války, a ukládají ruskému hospodářství stále vyšší náklady. Vzhledem k tomu, že nezákonná agrese Ruska vstupuje do čtvrtého roku své existence, je tento balíček určen k dalšímu zvýšení tlaku na agresora a je součástí neochvějného závazku EU dosáhnout pro Ukrajinu spravedlivého a trvalého míru. Balíček se zaměřuje na systémově důležitá odvětví ruské ekonomiky, jako je energetika, obchod, doprava, infrastruktura a finanční služby. Přidává také další opatření zaměřená na boj proti obcházení předpisů. S cílem omezit riziko obcházení našich sankcí se některá ustanovení balíčku nyní odrážejí i v sankčním režimu vůči Bělorusku. EU navíc aktualizovala a posílila své sankční režimy týkající se Krymu a Sevastopolu, jakož i vládou nekontrolovaných oblastí Doněcké, Chersonské, Luhanské a Záporožské oblasti.

Šestnáctý balíček rovněž přidává další nové kritérium pro zařazení na seznam osob a subjektů, které jsou součástí ruského vojenského a průmyslového komplexu, podporují jej nebo z něj mají prospěch.

EU se rozhodla zcela zakázat dočasné skladování ruské ropy nebo ropných produktů v přístavech EU nebo jejich umísťování do režimu volného pásma, což bylo dosud povoleno, pokud ropa splňovala cenový strop a směřovala do třetí země. Balíček rozšiřuje zákaz poskytování zboží, technologií a služeb pro dokončení ruských projektů LNG tak, aby se vztahoval i na projekty těžby ropy v Rusku, jako je například projekt Vostok.

Balíček rozšiřuje zákaz letů, aby bylo možné zařadit na seznam dopravce ze třetích zemí, kteří provádějí vnitrostátní lety v Rusku nebo dodávají letecké zboží ruským leteckým společnostem nebo pro vnitrostátní lety v Rusku. Pokud budou tyto letecké společnosti zařazeny na seznam, nebudou smět létat do EU. Balíček doplňuje změnu, která brání zvýšení ruského podílu v podnicích silniční dopravy v EU nad 25 %, čímž se uzavírají potenciální mezery pro obcházení stávajících sankcí.

Úplný zákaz transakcí s konkrétními ruskými infrastrukturami: To zahrnuje dvě moskevská letiště (letiště Vnukovo a letiště Žukovskij), čtyři regionální letiště a přístav na Volze v Astrachani a přístav v Machačkale u Kaspického moře. Zahrnuty byly také námořní přístavy Ust-Luga a Primorsk na Baltském moři a Novorossijsk na Černém moři. Balíček zavádí zákaz stavebních služeb poskytovaných hospodářskými subjekty EU v Rusku.

Rusko přesměrovalo velkou část finančních toků prostřednictvím menších bank. Šestnáctý balíček posiluje naše opatření týkající se finančního sektoru. Konkrétně se jedná o následující opatření: Přidání 13 finančních institucí na seznam subjektů, na které se vztahuje zákaz poskytovat specializované služby zasílání finančních zpráv; přidání 3 bank k zakazu transakcí kvůli jejich využívání systému finančních zpráv ruské centrální banky (SPFS) k obcházení sankcí EU; rozšíření zakazu transakcí, aby EU mohla zařadit na seznam finanční instituce a poskytovatele kryptoaktiv , kteří se podílejí na obcházení omezení cen ropy a usnadňují transakce s plavidly stínové flotily uvedenými na seznamu.

Balíček rovněž pozastavuje vysílací činnosti dalších 8 médií v EU nebo zaměřených na EU s ohledem na jejich roli podporující a ospravedlňující ruskou agresivní válku proti Ukrajině.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: <https://eur-lex.europa.eu/oj/daily-view/L-series/default.html?ojDate=24022025>

Pracovní program Komise na rok 2025

Komise přijala svůj pracovní program na rok 2025, v němž nastínila své ambice zvýšit konkurenceschopnost, posílit bezpečnost a posílit hospodářskou odolnost v EU. Komise každoročně přijímá pracovní program, v němž stanoví seznam opatření, která přijme v následujícím roce. Pracovní program informuje veřejnost a spoluzákonodárce o našich politických závazcích předložit nové iniciativy, včetně návrhů na zjednodušení, stáhnout projednávané návrhy a přezkoumat stávající právní předpisy EU. Pracovní program je výsledkem úzké spolupráce s Evropským parlamentem, členskými státy a poradními orgány EU.

Pracovní program odráží potřebu více příležitostí, inovací a růstu pro naše občany a podniky, což v konečném důsledku podpoří bezpečnější a prosperující EU. Nově navrhované iniciativy jsou uvedeny ve zvláštní příloze spolu s dnes oznámenými hodnoceními a kontrolami způsobilosti. Pracovní program doprovází sdělení o provádění a zjednodušení. V něm se uvádí, jak Komise plánuje v příštích pěti letech usnadnit provádění pravidel EU v praxi a snížit administrativní zátěž a zjednodušit pravidla EU.

Nově zavedený Kompas konkurenceschopnosti bude řídit úsilí o udržitelný růst, přičemž strategie EU pro zakládání podniků a jejich rozšiřování umožní podnikatelům

lepší přístup ke kapitálu. Jádrem plánu spolupráce v oblasti dekarbonizace a konkurenceschopnosti je dohoda o čistém průmyslu, která připraví cestu k navrhovanému cíli snížení emisí o 90 % do roku 2040.

V situaci geopolitického napětí EU zintenzivňuje úsilí o zajištění bezpečnosti a míru a představuje plány na vybudování robustní budoucnosti evropské obrany. Prostřednictvím kolektivních a strategických investic ve spolupráci s NATO se EU snaží posílit svůj obranný průmysl a snížit závislost. Strategie Unie pro připravenost zvýší předvídání krizí a odolnost, což posílí iniciativy, jako je strategie EU pro vytváření zásob a akt o kritických léčivých přípravcích, které mají zajistit klíčové zdroje.

Komise bude stát v čele úsilí o modernizaci sociálních politik prostřednictvím nového akčního plánu pro evropský pilíř sociálních práv, jehož cílem je upevnit jedinečný a velmi ceněný evropský sociální model a posílit sociální spravedlnost. S cílem přizpůsobit se technologickým, demografickým a odvětvovým změnám Komise představí Unii dovedností, aby zajistila, že všichni pracovníci budou mít potřebné vzdělání a odbornou přípravu.

Iniciativy jako Štít demokracie budou řešit hrozby, jako je rostoucí extremismus a dezinformace. Komise rovněž plánuje posílit strategie boje proti diskriminaci na základě pohlaví, zdravotního postižení, sexuální orientace nebo rasy, včetně obnovené strategie rovnosti LGBTIQ a nové strategie proti rasismu.

Zatímco úsilí o svobodu Ukrajiny zůstává prioritou, EU je odhodlána dosáhnout spravedlivého, komplexního a trvalého míru založeného na řešení dvou států na Blízkém východě. Středomořský pakt a strategie pro oblast Černého moře se zaměří na regionální spolupráci, hospodářské investice a bezpečnost a nová strategická agenda EU-Indie poskytne komplexní přístup k vymezení oblastí společného strategického zájmu.

Komise plánuje předložit nový víceletý finanční rámec zaměřený na zjednodušení přístupu k financování EU a zvýšení finančního dopadu na podporu vnitrostátního, soukromého a institucionálního financování. Kromě toho se zaměří na přezkumy politik před rozšířením, které dále posoudí důsledky a dopady rozšíření na všechny politiky EU a zaručí, že naše politiky budou moci i nadále účinně fungovat ve větší Unii.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategy-documents/commission-work-programme/commission-work-programme-2025_en

Komise navrhuje zkrátit cyklus vypořádání cenných papírů v EU ze dvou dnů na jeden

Komise navrhla dne 12. února zkrátit lhůtu pro vypořádání transakcí s převoditelnými cennými papíry v EU ze dvou dnů na jeden, a to prostřednictvím cílené změny nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů. Navrhovaná legislativní změna by zkrátila cyklus vypořádání obchodů s cennými papíry - jako jsou akcie nebo dluhopisy realizované v obchodních systémech EU - ze dvou pracovních dnů (tzv. „T+2“) na jeden po uskutečnění obchodu („T+1“). Vypořádání je proces, při kterém kupující obdrží cenný papír a prodávající obdrží hotovost. Cílem přechodu na T+1 je posílit efektivitu a konkurenceschopnost služeb finančního trhu po uzavření obchodu v EU, které jsou zásadní pro dobře fungující Unii úspor a investic (SIU).

Návrh stanoví 11. říjen 2027 jako datum pro přechod na vypořádání T+1. Tento časový rámec poskytne účastníkům trhu dostatek času na vývoj, testování a odsouhlasení procesů a standardů, aby bylo zajištěno řádné a úspěšné zavedení T+1 na kapitálových trzích EU a zároveň umožňuje účastníkům trhu vypořádat své transakce rychleji, v T+0.

Cílem návrhu je podpořit efektivitu vypořádání a zvýšit odolnost kapitálových trhů EU. Přechod na T+1 bude navíc vyžadovat zvýšenou automatizaci procesů po uzavření obchodu. Mnoho jurisdikcí, jako například Čína, Indie, Spojené státy a Kanada, již zkrátilo svůj vypořádací cyklus na T+1. Jiné mezinárodní kapitálové trhy, například Spojené království nebo Švýcarsko, se zavázaly k povinnému přechodu na T+1 nebo o něm uvažují. Účastníci trhu v EU čelili nákladům, protože se museli přizpůsobit rostoucímu počtu kapitálových trhů, které fungují v jiném vypořádacím cyklu než EU. T+1 sníží náklady spojené s tímto nesouladem. V neposlední řadě návrh také zabrání další fragmentaci trhu tím, že zabrání tomu, aby účastníci trhu v EU nadále zaváděli odlišná řešení, aby se vyrovnali s kratším vypořádáním v jiných jurisdikcích. Návrh bude nyní předložen Evropskému parlamentu a Radě k posouzení a přijetí.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_446

Rada přijala nové elektronické osvědčení o osvobození od DPH, které nahradí papírové formuláře

Rada dne 18. února formálně přijala nová pravidla, jejichž cílem je nahradit stávající papírová osvědčení používaná k přiznání osvobození od daně z přidané hodnoty (DPH) v EU novou elektronickou formou. Dne 8. července 2024 zveřejnila Komise dva návrhy, jejichž cílem je nahradit stávající papírové osvědčení o osvobození od DPH elektronickým osvědčením o osvobození od DPH, a to návrh směrnice, kterou se mění

směrnice 2006/112/ES, pokud jde o elektronické osvědčení o osvobození od DPH a návrh prováděcího nařízení Rady, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 282/2011, pokud jde o elektronické osvědčení o osvobození od daně z přidané hodnoty. Rada dnes přijala oba tyto legislativní akty. Návrh směrnice byl konzultován s Evropským parlamentem, který své stanovisko vydal dne 13. listopadu 2024.

Papírová osvědčení, která se používají v případě, že je zboží osvobozeno od DPH, budou nahrazena elektronickou formou. To zjednoduší a zefektivní proces pro společnosti a správní orgány, pokud je toto zboží dováženo pro velvyslanectví, mezinárodní organizace nebo ozbrojené síly.

Nová opatření vstoupí v platnost 1. července 2031 s dalším ročním přechodným obdobím, během něhož budou moci členské státy používat jak elektronickou, tak papírovou formu. Potřebné specifikace IT budou projednány v odborných skupinách a stanoveny prostřednictvím prováděcích aktů Komise.

Více informací je k dispozici zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2025/02/18/taxation-council-adopts-new-electronic-vat-exemption-certificate-to-replace-paper-forms/>

Program březnového zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci

Ve dnech 5. – 7. března proběhne zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci. Na programu jednání je finalizace společného postoje členských států k nařízení o postupném zprovoznění Systému vstupu/výstupu, který eviduje vstup, výstup a odepření vstupu státním příslušníkům třetích zemí, kteří překračují vnější hranice EU za účelem krátkodobého pobytu. V rámci tohoto nového systému budou příslušníci provádějící hraniční kontroly snímat otisky prstů nebo pořizovat fotografie osob, které hranici překračují poprvé, a příslušné informace budou zaznamenány v digitálním souboru. Ministři budou rovněž jednat o interoperabilitě IT infrastruktury EU pro vymáhání práva a schválí nový prováděcí plán (včetně spuštění systému ETIAS, systému EU pro cestovní povolení). Pokud jde o Schengenský prostor, prioritou je zvýšení účinnosti systémů navracení. Očekává se, že ministři se budou zabývat problémy, jako je nedostatek zdrojů, nedostatečná spolupráce zemí původu a tranzitu a nedostatečné využívání nástrojů pro výměnu informací (např. SIS) členskými státy, a budou diskutovat o tom, jak může EU členské státy podpořit při jejich řešení. Ministři si vymění názory na dopad současné geopolitické situace na vnitřní bezpečnost EU. Jednání se zaměří na Sýrii a Ukrajinu.

V oblasti spravedlnosti je naplánována politická diskuse předsednictví o navrhované směrnici, kterou se harmonizují některé aspekty insolvenčního práva. Jeho cílem je podpořit přeshraniční investice v rámci jednotného trhu cílenou harmonizací

insolvenčních řízení. Ministři dosáhli dohody o části návrhu již v prosinci 2024. Plánovaná politická diskuse je tedy pokračováním, aby bylo dosaženo shody do konce polského předsednictví. Tématem pracovního oběda bude právní stát. Ministři spravedlnosti budou jednat o právním státu jako pilíři demokracie v Evropě a o tom, jak mohou členské státy a EU přispět k jeho dalšímu posílení. Na zasedání Rady se budou rovněž projednávat aktuální informace ohledně boje proti beztrestnosti, pokud jde o zločiny spáchané v souvislosti s válkou na Ukrajině. Rada rovněž schválí závěry o uplatňování Listiny základních práv EU, které navazují na výroční zprávu Komise o provádění listiny za rok 2024. Zpráva podává přehled o vývoji ohledně financování v oblasti základních práv.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/CM-1666-2025-INIT/en/pdf>

Polské předsednictví informovalo EP o prioritách

Polské předsednictví v Radě pořádalo v únoru řadu schůzí v parlamentních výborech, na nichž představilo priority. Polsko bude Radě předsedat do konce června 2025.

Ministr pro hospodářský rozvoj a technologie Krzysztof Paszyk se zaměřil na potřebu odstranit zbývající překážky na jednotném trhu a rovněž zdůraznil otázky týkající se bezpečnosti, konkurenceschopnosti a snížení byrokracie. Předsednictví bude hledat kompromis ohledně souboru elektronických prohlášení o vyslaných pracovnících, pozdních plateb a návrhů týkajících se cestovního balíčku. Rovněž se podle něj pokusí dosáhnout politické dohody ohledně bezpečnosti hraček, směrnice o ekologických nárocích a návrhu o alternativním řešení sporů.

Pokud jde o digitální politiku, státní tajemník ministerstva digitalizace Dariusz Standerski nastínil plány na neformální zasedání o kybernetické bezpečnosti, které se zaměří na obranu, uplatňování zákona o umělé inteligenci a nové iniciativy týkající se továren na umělou inteligenci a „strategie aplikace umělé inteligence“.

Poslanci se dotazovali na snížení ohlašovací povinnosti, elektronické prohlášení o vyslaných pracovnících, provádění zákona o digitálních službách a zákona o umělé inteligenci, a to i v souvislosti se vztahy mezi EU a USA. Několik poslanců chtělo slyšet více o snižování byrokracie, odblokování pokroku v oblasti opožděných plateb a potřebě zákona o odpovědnosti za umělou inteligenci. Otázky se týkaly také problematiky nekalých obchodních praktik, jednotného trhu v oblasti obrany a dezinformací o klimatu.

Ministr pro evropské záležitosti Adam Szłapka uvedl, že předsednictví chce prosazovat institucionální reformy, a zároveň zdůraznil, že revize smluv EU může být obtížná. Předsednictví chce dokončit práci na nových pravidlech pro evropské politické strany a nadace a na volebních právech mobilních občanů. Bude pracovat na transparentnosti zájmového zastoupení a na přistoupení EU k Evropské úmluvě o lidských právech. Většina poslanců Evropského parlamentu kladla otázky týkající se

potřeby reformy institucionální struktury EU, zejména ve světle blížícího se rozšíření, přičemž mnozí z nich zdůrazňovali potřebu překonat překážku, kterou vidí v jednomyslnosti v klíčových oblastech politiky, a to buď prostřednictvím revize Smlouvy, nebo s využitím stávajících pravidel. Někteří vyzvali k pokroku v oblasti práva Parlamentu na iniciativu, jeho vyšetřovacího práva a pravidel pro evropské volby.

Ministr hospodářství, rozvoje a technologií Krzysztof Paszyk uvedl, že mezi priority předsednictví patří posílení konkurenceschopnosti evropského průmyslu pomocí nového nástroje a prosazení zákona o čistém průmyslu na podporu podniků, řešení vysokých cen energií a snížení byrokratické a daňové zátěže pro malé a střední podniky. Plánují také maximalizovat využití kosmického zobrazování a algoritmů umělé inteligence pro krizové řízení a zlepšit spolupráci při přírodních katastrofách. Během rozpravy poslanci zdůraznili potřebu podpořit inovativní podniky prostřednictvím jednotného kapitálového trhu a spojit environmentální politiku s průmyslovou politikou.

Dariusz Stenderski, státní tajemník na ministerstvu pro digitální záležitosti, uvedl, že jeho hlavními oblastmi zájmu bude kybernetická bezpečnost, přičemž bude revidován plán koordinované reakce EU na kybernetické útoky a neformální Rada pro její civilní a vojenské aspekty. zmínil také podporu rozvoje umělé inteligence prostřednictvím sdílených investic a zjednodušených pravidel na podporu startupů.

Ministr vnitra a správy Tomasz Siemoniak 6. února uvedl, že předsednictví bude pracovat na posílení bezpečnosti na vnějších hranicích EU a na boji proti instrumentalizaci migrace. Informoval, že v současné době probíhají diskuse o navrácení uprchlíků, jakož i o spolupráci se třetími zeměmi, zatímco na červen je plánována ministerská rozprava o budoucím statusu ochrany pro ukrajinské uprchlíky. Europoslanci se ve svých otázkách zaměřili mimo jiné na provádění Paktu o azylu a migraci, jakož i na otázku návratů, boj proti obchodování s drogami a problematiku hybridních hrozeb proti kritické infrastruktuře.

Pokud jde o ochranu dětí v digitálním prostoru, Rafał Rosiński, státní podsekretář ministerstva pro digitální záležitosti, přislíbil, že udělá vše pro dosažení postoje Rady, aby bylo možné zahájit jednání s poslanci EP o právních předpisech, které by zabránily sexuálnímu zneužívání dětí na internetu.

Ministr spravedlnosti Adam Bodnar zdůraznil závazek polského předsednictví k probíhajícím jednáním o směrnici o právech obětí a o protikorupční směrnici, jakož i o přeshraniční spolupráci v boji proti organizovanému zločinu. Zavázal se, že bude dokumentovat válečné zločiny spáchané Ruskem během války na Ukrajině, jakož i vypracovat mechanismy, které umožní pohnat viníky k odpovědnosti.

Poslanci se dotazovali na postoj předsednictví k potřebě prosazovat úlohu státních institucí a občanské společnosti v členských státech EU, jakož i na nástroje potřebné k boji proti organizovanému zločinu a na způsob zajištění dodržování lidských práv při provozu návratových center v bezpečných třetích zemích.

Ministr zahraničních věcí Radosław Sikorski 19. února prohlásil, že evropská bezpečnost je pro předsednictví prioritou číslo jedna. EU musí posílit svou vojenskou sílu, aby byla schopna „čelit všem hrozbám přicházejícím z východu“, a maximalizovat svou vojenskou a hospodářskou podporu Ukrajině. Předsednictví se podle něj zaměří také na rozšíření. Pokud jde o transatlantické vztahy, zdůraznil, že je důležité spolupracovat se spojenci v NATO a vyhnout se obchodním sporům. Evropa by podle něj neměla být vnímána jako konkurent USA. Poslanci se ministra ptali na možnost mírových jednotek EU na Ukrajině, na ruské zmrazené fondy a na to, jak brzy by bylo možné dosáhnout obranné autonomie EU. Několik poslanců vyjádřilo pochybnosti o tom, zda lze USA stále považovat za spojence, zatímco jiní vyzvali k novým partnerstvím se zeměmi, které dosud nebyly tradičními partnery EU, jako je Latinská Amerika.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20250122IPR26419/polish-presidency-debriefs-ep-committees-on-priorities>

Parlament schválil svou pozici k aktualizaci pravidel pro DPH v digitální době

Evropský parlament dne 12. února schválil svou pozici k návrhu změny směrnice o DPH. Dne 8. prosince 2022 Komise představila balíček „DPH v digitálním věku“ (balíček ViDA), který se skládal ze tří návrhů. Jedním z nich byla aktualizace směrnice o DPH z roku 2006. Aktualizace bude zejména vyžadovat, aby se za služby poskytované prostřednictvím online platform platila DPH, čímž se ukončí nespravedlivé narušení hospodářské soutěže. Bude také bojovat proti podvodům s DPH.

Dle návrhu budou muset online platformy do roku 2030 odvádět DPH za služby poskytované jejich prostřednictvím ve většině případů, kdy jednotliví poskytovatelé služeb DPH neúčtují. Tím se ukončí narušování trhu, protože podobné služby poskytované v tradiční ekonomice již DPH podléhají. Toto narušení bylo nejvýznamnější v odvětví krátkodobého pronájmu ubytování a v odvětví silniční osobní dopravy. Členské státy budou mít možnost vyjmout z tohoto pravidla malé a střední podniky, což prosazoval i Parlament. Aktualizace rovněž do roku 2030 plně digitalizuje povinnost vykazovat DPH u přeshraničních transakcí, přičemž podniky budou vystavovat elektronické faktury pro přeshraniční transakce mezi podniky a automaticky vykazovat údaje své daňové správě. Díky tomu by daňové orgány měly mít lepší pozici v boji proti podvodům v oblasti DPH. V zájmu zjednodušení administrativní zátěže pro podniky pravidla posilují online jednotná kontaktní místa pro DPH, takže ještě více podniků s přeshraniční činností bude moci plnit své povinnosti v oblasti DPH prostřednictvím jediného online portálu a v jednom jazyce.

Více informací je k dispozici v angličtině zde:
<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20250204IPR26688/parliament-green-lights-update-of-vat-rules-to-make-them-fit-for-digital-times>

Rada evropských advokátních komor zveřejnila příspěvek do veřejné konzultace pro přípravu Zprávy o právním státu Evropské komise za rok 2025

Rada evropských advokátních komor (CCBE) dne 27. února schválila a zveřejnila svůj horizontální příspěvek i příspěvky národních advokátních komor jednotlivých členských států EU, do veřejné konzultace Evropské komise pro přípravu Zprávy o právním státu za rok 2025. ČAK byla jedním z hlavních iniciátorů koordinace úsilí pro dosažení lepšího postavení advokacie a její relevance v rámci evropského legislativního procesu a následné implementaci do národních právních řádů a aktivně se proto ČAK podílí i na tvorbě horizontálního příspěvku. Situace v advokacii napříč členskými státy zároveň je, s ohledem na účast advokátů na výkonu spravedlnosti, jedním z důležitých parametrů pro hodnocení stavu právního státu v EU.

CCBE vítá, že v rámci Zprávy o právním státu za rok 2024 zaznělo, že advokáti a advokátní komory hrají klíčovou roli při zajišťování přístupu ke spravedlnosti a ochraně základních práv, včetně práva na spravedlivý proces. Evropská komise ve své Zprávě rovněž zdůraznila, že účinný soudní systém vyžaduje, aby advokáti mohli svobodně vykonávat svou činnost spočívající v poskytování poradenství a zastupování svých klientů. Ve svém příspěvku ke Zprávě o právním státě 2025 CCBE uvádí své činnosti, aktivity a politické dokumenty týkající se různých aspektů souvisejících s právním státem. Tento příspěvek je doplněn o příspěvky obdržené od národních advokátních komor a právnických společností 27 členských států EU a 4 kandidátských zemí EU, na které se vztahuje Zpráva o právním státě 2024 (Albánie, Černá Hora, Severní Makedonie a Srbsko), a uvádí různé změny v oblasti právního státu na národní úrovni, se zvláštním zaměřením na ty, které představují riziko a potenciálně ohrožují nezávislost advokátů a advokátních komor a přístup ke spravedlnosti. Mnohé vnitrostátní advokátní komory poskytly informace o vývoji a uvedly některé trendy, které představují riziko pro nezávislost advokátní profese a fungování soudnictví v dané zemi. Poskytly rovněž některé pozitivní příklady a osvědčené postupy, které jsou relevantní pro toto posouzení. Konkrétní příklady a trendy jsou uvedeny a podrobně vysvětleny ve zprávách národních advokátních komor v přílohách. V závěrečné části dokumentu jsou stručně zmíněny pouze některé příklady a vývoj v justičních systémech konkrétních zemí.

Členové CCBE například informovali o obavách a trendech, které ohrožují nezávislost právní profese a fungování soudnictví v následujících oblastech: důvěrnost komunikace mezi advokátem a klientem; fyzické, online nebo právní hrozby či

obtěžování advokátů; právní předpisy a politiky, které by mohly negativně ovlivnit nezávislost advokacie a advokátů; spolupráce mezi vnitrostátní advokátní komorou a výkonnou složkou vlády a orgány dohledu; provádění judikatury vnitrostátních, evropských a mezinárodních soudů; vnímání soudního systému širokou veřejností; systém právní pomoci; digitalizace justice; či další relevantní vnitrostátní vývoj v různých oblastech.

Kompletní příspěvek je k dispozici v angličtině zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/ROL/EN_ROL_20250227_CCBE-Contribution-for-the-2025-Rule-of-Law-Report.pdf

JUDIKATURA:

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve věci C-472/23 | Lexitor, ze dne 13. února 2025

V případě nedodržení informační povinnosti v rámci smlouvy o spotřebitelském úvěru může být banka zbavena svého nároku na úroky. Tak tomu může být v případě, kdy se individuální závažnost porušení této povinnosti a jeho důsledky pro spotřebitele mohou v jednotlivých případech lišit.

Lexitor je polskou společností zabývající se vymáháním pohledávek, na kterou spotřebitel postoupil své nároky vyplývající z úvěrové smlouvy uzavřené s bankou. Tato společnost tvrdí, že banka porušila při uzavření smlouvy informační povinnost vůči spotřebiteli. Obrátila se na polský soud a domáhala se toho, aby banka zaplatila peněžitou částku odpovídající úrokům a poplatkům zaplaceným tímto spotřebitelem. Na podporu svého návrhu Lexitor tvrdí, že roční procentní sazba nákladů (RPSN) byla nadhodnocena; podle ní musí být jedno z ujednání smlouvy zohledněných pro výpočet této sazby prohlášeno za zneužívající, a z tohoto důvodu není pro spotřebitele závazné. Smlouva dále neuvádí jasně důvody a způsoby zvyšování poplatků spojených s jejím plněním. Tato porušení mají podle společnosti Lexitor vést k uložení sankce stanovené polským právem, a tedy k tomu, že se úvěr stává bezúročným a bez poplatků stanovených ve smlouvě. Vzhledem k tomu, že si polský soud přál zjistit, zda banka porušila informační povinnost stanovenou unijním právem a zda je zbavení jejího nároku na úroky a poplatky slučitelné s unijním právem, obrátil se na Soudní dvůr. Soudní dvůr zaprvé připomněl, že úvěrová smlouva musí jasně a výstižně uvádět RPSN vypočtenou v okamžiku jejího uzavření. Výpočet RPSN však předpokládá, že smlouva zůstane platná po dohodnutou dobu. Okolnost, že úvěrová smlouva uvádí RPSN, která se jeví jako nadhodnocená, jelikož některá ujednání této smlouvy jsou následně považována za zneužívající, tedy sama o sobě nepředstavuje porušení informační povinnosti. Zadruhé musí smlouva jasně a srozumitelně popsat podmínky umožňující změnit poplatky spojené s jejím plněním. Skutečnost, že za tímto účelem

smlouva vychází z ukazatelů, které jsou pro spotřebitele obtížně ověřitelné, může porušit informační povinnost. Tak je tomu v případě, kdy průměrný spotřebitel nemůže ověřit, zda nastaly okolnosti odůvodňující tuto změnu, ani jejich dopad na tyto poplatky, a není tak schopen pochopit rozsah svého závazku. Je na vnitrostátním soudu, aby ověřil, zda tomu tak je ve sporu, který mu byl předložen. Zatřetí v případě porušení informační povinnosti, které ovlivňuje schopnost spotřebitele posoudit rozsah svého závazku, může být banka zbavena nároku na úroky a poplatky. S výhradou ověření vnitrostátním soudem považuje Soudní dvůr tuto sankci za přiměřenou, i když závažnost porušení, jakož i důsledky, které z toho pro spotřebitele vyplývají, se mohou v jednotlivých případech lišit.

Kompletní rozsudek je k dispozici zde:
<https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-472/23>

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve spojených věcech C-146/23 Sąd Rejonowy w Białymstoku a C-374/23, ze dne 25. února 2025

Soudní dvůr upřesnil požadavky unijního práva týkající se určení platu vnitrostátních soudců. Způsoby určení platu, zakotvené v zákoně, musí být objektivní, předvídatelné, stabilní a transparentní.

V Polsku zákon stanoví, že platová základna soudců je určena objektivně na základě průměrné mzdy sdělené Ústředním statistickým úřadem. Tato metoda výpočtu byla nicméně změněna třemi periodicky vydávanými zákony, což vedlo ke „zmrazení“ valorizace platu soudců v letech 2021, 2022 a 2023. Toto odchylné opatření bylo odůvodněno rozpočtovými omezeními souvisejícími s pandemií covidu-19 a agresí Ruska vůči Ukrajině. Soudce, který tuto změnu napadl, požaduje částku odpovídající rozdílu mezi platem, který obdržel, a platem, který by mu náležel, kdyby valorizace nebyla „zmrazena“. V Litvě podaly dvě soudkyně žalobu na náhradu škody proti tomuto členskému státu. Tyto soudkyně tvrdí, že výše jejich platu přímo závisí na politické vůli moci výkonné a zákonodárné. Navíc poukazují na neexistenci právního mechanismu, který by umožňoval stanovit důstojný plat odpovídající odpovědnosti soudců a srovnatelný se mzdami příslušníků jiných právnických profesí. Soudní dvůr ve svém rozsudku připomněl, že skutečnost, že soudci pobírají plat odpovídající významu jejich funkcí, představuje významnou záruku jejich nezávislosti. Členské státy tudíž musí při stanovení způsobů jeho určení dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva. Tyto způsoby tedy musí mít právní základ. Musí být objektivní, předvídatelné, stabilní a transparentní, aby byl vyloučen jakýkoli svévolný zásah ze strany zákonodárné a výkonné moci. Stejně požadavky se vztahují na odchylná opatření, která vedou ke snížení platu soudců nebo k „zmrazení“ jejich valorizace. Plat soudců musí být s ohledem na ekonomický, sociální a finanční kontext

dotčeného členského státu dostatečně vysoký, a to zejména ve vztahu k průměrné mzdě. Tento plat musí být úměrný významu svěřených funkcí, aby byli soudci chráněni před jakýmkoli tlakem, který by mohl ovlivnit jejich rozhodnutí, a byli chráněni před rizikem korupce. Nezávislost soudců však nebrání tomu, aby byly jejich platy stanoveny na nižší úrovni, než je průměrná odměna jiných právních odborníků. Odchyłky od pravidel pro určení platu soudců musí být odůvodněny cílem obecného zájmu, jako je odstranění nadměrného schodku veřejných financí. V zásadě nesmí být konkrétně zaměřeny na soudce. Musí být také nezbytné a striktně přiměřené k dosažení sledovaného cíle. Navzdory uplatnění těchto výjimečných opatření, která jsou ze své podstaty dočasná, musí plat soudců zůstat úměrný významu jejich funkcí. Konečně způsob určení platu soudců i opatření, která se od něj odchyłují, musí být možné podrobit účinnému soudnímu přezkumu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátním soudům přísluší ověřit, zda byly tyto požadavky v daných věcech splněny, čemuž tak podle Soudního dvora prima facie je.

Kompletní rozsudek je k dispozici zde:
<https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-146/23>

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve věci C-158/23 Keren, ze dne 4. února 2025

Unijní právo za určitých podmínek nebrání tomu, aby osoby požívatelé mezinárodní ochrany musely složit zkoušku občanské integrace. Neúspěšné složení takové zkoušky však nemůže být systematicky sankcionováno.

Podle nizozemských právních předpisů mají mimo jiné osoby požívatelé mezinárodní ochrany povinnost složit v určité lhůtě zkoušku občanské integrace. Pokud zkoušku nesloží, může jim být uložena pokuta. Soudní dvůr zdůraznil, jaký význam má pro integraci těchto osob získání zejména jazykových znalostí, a konstatoval, že členské státy mohou za určitých podmínek vyžadovat povinnou účast na programech občanské integrace a složení příslušných zkoušek. Je však třeba vzít v úvahu velmi proměnlivé osobní situace, ve kterých se osoby požívatelé mezinárodní ochrany nacházejí. Pokuta může být uložena pouze ve výjimečných případech, jako jsou ty, které svědčí o prokázané a trvalé neochotě se integrovat. Mimoto skutečnost, že osoba požívatelé mezinárodní ochrany v zásadě nese veškeré náklady na kurzy a zkoušky programu občanské integrace, představuje nepřiměřenou zátěž. Eritrejec přicestoval do Nizozemska ve věku 17 let a byla mu poskytnuta mezinárodní ochrana. Jakmile dosáhl věku 18 let, informovaly jej nizozemské orgány, že má podle nizozemského práva povinnost absolvovat kurz občanské integrace a do tří let složit všechny části zkoušky. Tato lhůta byla prodloužena celkem o jeden rok, protože dlouhodobě pobýval v přijímacím středisku pro žadatele o azyl a absolvoval školení. Mladý Eritrejec se však na některé kurzy a zkoušky nedostavil a ty, kterých se

zúčastnil, nesložil. Orgány mu uložily pokutu ve výši 500 eur a povinnost, aby půjčku ve výši 10 000 eur, která mu byla správním orgánem poskytnuta k financování nákladů na program občanské integrace, splatil v plné výši, neboť tento program včas neabsolvoval. Následně byl zproštěn povinnosti absolvovat uvedený program, protože v té době vyvinul dostatečné úsilí k jeho dokončení. Tímto zproštěním však není dotčena jeho povinnost zaplatit pokutu a splatit půjčku. Dotyčný se obrátil na nizozemské soudy a nizozemská Státní rada se rozhodla předložit Soudnímu dvoru předběžné otázky týkající se slučitelnosti nizozemského systému se směrnicí o mezinárodní ochraně.

Soudní dvůr v rozsudku konstatoval, že tato směrnice za určitých podmínek nebrání vnitrostátní právní úpravě, která osobám požívajícím mezinárodní ochrany ukládá povinnost složit zkoušku občanské integrace. Soudní dvůr dále uvedl, že členské státy mají v této souvislosti určitý prostor pro uvážení. Avšak potřeba zohlednit osobní a velmi proměnlivé okolnosti osob požívajících mezinárodní ochrany, například věk, úroveň vzdělání, finanční situaci nebo zdravotní stav dotyčné osoby. Znalosti požadované pro složení zkoušky občanské integrace by mimoto měly být stanoveny na základní úrovni, aniž by překračovaly meze toho, co je nezbytné k podpoře integrace, a mělo by být přihlédnuto k tomu, že dotyčné osoby se v daném členském státě dosud trvale neusadily. Konečně každá osoba požívající mezinárodní ochrany by měla být zproštěna povinnosti složit tuto zkoušku, pokud prokáže, že je již skutečně integrována. Neúspěšné složení takové zkoušky nemůže být v žádném případě systematicky sankcionováno pokutou. Taková sankce může být uložena pouze ve výjimečných případech, jako je prokázaná a trvalá neochota se integrovat. Taková pokuta nemůže mimoto v žádném případě představovat pro dotyčnou osobu nepřiměřenou finanční zátěž s ohledem na její osobní a rodinnou situaci. V projednávaném případě je pokuta stanovená nizozemskou právní úpravou uplatňována systematicky a může dosáhnout výše 1 250 eur. Takové opatření se jeví jako zjevně nepřiměřené cíli sledovanému touto právní úpravou.

Kompletní text rozsudku je k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-158/23>

ESLP: Rozsudek Denysyuk a ostatní proti Ukrajině (stížnosti č. 22790/19, 23896/20, 25803/20, 31352/20), ze dne 13. února 2025

Evropský soud pro lidská práva (ESLP) jednomyslně rozhodl ve věci Denysyuk a ostatní proti Ukrajině, že došlo k porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (právo na respektování soukromého a rodinného života – právo na respektování korespondence) a čl. 38 Úmluvy (povinnost poskytnout nezbytné podklady pro přezkum případu).

Stěžovateli byli Stanislav Fedorovych Denysyuk, Mykhaylo Mykhaylovych Beylin, Maksym Stanislavovych Berezkin a jejich právní zástupce Nazar Stepanovych Kulchytskyy. První tři stěžovatelé čelili obviněním z rozsáhlé korupce a byli tajně sledováni, docházelo též k odposlechům telefonních hovorů a audiovizuálního monitorování. Sledování probíhalo v rámci vyšetřování jejich údajného zapojení do zneužívání pravomocí, praní špinavých peněz a dalších hospodářských trestných činů. Klíčovým aspektem případu byl zásah do práv čtvrtého stěžovatele, advokáta Kulchytského, který poskytoval právní poradenství druhému a třetímu stěžovateli. Jeho telefonní hovory a komunikace s klienty byly rovněž monitorovány, přičemž neexistovaly žádné právní mechanismy, které by zajistily ochranu advokátního tajemství. Advokátní komunikace by podle standardů ESLP měla požívat zvláštní ochrany, přičemž jakýkoliv zásah do důvěrné výměny informací mezi advokátem a klientem musí být odůvodněn přísnými kritérii a podléhat nezávislému přezkumu. V tomto případě však nebylo zajištěno, aby se monitorované materiály týkající se obhajoby dostaly mimo dosah orgánů činných v trestním řízení. Kulchytskyy opakovaně namítal, že jeho důvěrná komunikace byla vystavena riziku zneužití, avšak jeho stížnosti byly zamítnuty bez věcného přezkumu. Stát taktéž nezaručil, aby došlo k oddělení záznamů chráněných advokátní mlčenlivostí od ostatních odposlechů, čímž bylo porušeno nejen právo na právní pomoc, ale i základní principy ochrany soukromí v právním státě.

ESLP konstatoval, že ukrajinské právo postrádá dostatečné procesní záruky k ochraně jednotlivců před svévolným a nepřiměřeným sledováním. ESLP zdůraznil, že použití utajených sledovacích opatření musí mít základ v jasných a přesných pravidlech, která zajistí ochranu základních práv, zejména pokud jde o komunikaci mezi advokátem a klientem. Právní předpisy musí obsahovat účinné mechanismy kontroly a nezávislého dohledu, což v tomto případě chybělo. ESLP rovněž kritizoval, že dotčení jednotlivci neměli možnost přezkoumat nebo účinně napadnout důvodnost těchto opatření, protože jim bylo odepřeno právo na přístup k relevantním informacím a dokumentům. ESLP také shledal, že neexistoval žádný účinný opravný prostředek, kterým by se stěžovatelé mohli domoci ochrany svých práv. Dále ESLP shledal porušení článku 38 Úmluvy, neboť ukrajinské orgány odmítly poskytnout ESLP požadované dokumenty, čímž narušily řádný průběh řízení. ESLP konstatoval, že došlo k porušení čl. 8 ve vztahu ke všem stěžovatelům a čl. 38 Úmluvy.

Celý rozsudek ESLP naleznete v anglickém jazyce zde: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-241747>

ESLP: Rozsudek Macharik proti České republice (stížnost č. 51409/19), ze dne 13. února 2025

Evropský soud pro lidská práva (ESLP) jednomyslně rozhodl ve věci Macharik proti České republice, že došlo k porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (právo na respektování soukromého a rodinného života).

Stěžovatelka, paní Michaela Macharik, je českou státní příslušnicí narozenou v roce 1979. V březnu 2015 byla odsouzena za spolupachatelství na trestném činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby, za což jí byl uložen podmíněný trest odnětí svobody v trvání dvou let. V rámci vyšetřování vydal obvodní soud v listopadu 2011 příkaz podle § 88a odst. 1 trestního řádu, kterým poskytovateli komunikačních služeb nařídil předat policii veškeré údaje o minulém telekomunikačním provozu procházejícím e-mailovou schránkou konkrétní společnosti. Policie následně prozkoumala i e-mailovou komunikaci stěžovatelky. V průběhu trestního řízení stěžovatelka namítala, že získání jejích e-mailů bylo nezákonné a porušilo její právo na respektování soukromého života a korespondence. Argumentovala, že příkaz měl být vydán podle § 88 trestního řádu, který vyžaduje přísnější podmínky pro zásah do soukromí, včetně odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Nicméně, různé soudy měly odlišné názory na správné použití právních předpisů: dle městského soudu měl být příkaz správně vydán dle § 88 trestního řádu, avšak vrchní soud uvedl, že příkaz měl být vydán dle § 88a trestního řádu. Nejvyšší soud byl toho názoru, že příkaz měl být vydán dle § 158d trestního řádu, což potvrdil i Ústavní soud.

ESLP konstatoval, že zpřístupnění e-mailové komunikace stěžovatelky bez jejího vědomí a souhlasu představovalo zásah do jejího práva na respektování soukromého života a korespondence podle článku 8 Úmluvy. V době vydání soudního příkazu neexistoval právní základ pro uchovávání obsahu komunikace nebo zpřístupnění poštovní schránky jednotlivce, přesto poskytovatel komunikačních služeb na základě § 88a trestního řádu obsah všech e-mailů policii zpřístupnil. ESLP zdůraznil, že takový zásah musí být "v souladu se zákonem", sledovat legitimní cíl a být "nezbytný v demokratické společnosti". V tomto případě ESLP shledal, že český právní rámec nebyl dostatečně jasný a předvídatelný, pokud jde o získávání e-mailové komunikace, což vedlo k porušení článku 8 Úmluvy. Na druhou stranu, ESLP neshledal porušení článku 6 § 1 Úmluvy (právo na spravedlivý proces), neboť dospěl k závěru, že použití uvedených důkazů neovlivnilo celkovou spravedlnost řízení.

Celý rozsudek ESLP naleznete v anglickém jazyce zde: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-241743>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK